

ศูนย์ปฏิบัติการข้าวเกษตร

สำนักงานเกษตรอำเภอสุคิริน
อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส ๙๖๑๙๐
โทร, โทรสาร ๐ ๗๓๖๕ ๖๐๖๗

E-mail : sukhirin_nwt@doae.go.th Web site : <http://sukhirin.narathiwat.doae.go.th>

สส.๐๑๖/๒๕๕๖

พอเพียงปรับปรุงดินในนาข้าว

เมื่อเกษตรกรได้รับราคาข้าวที่มีราคาแพงพอปลดหนี้สินที่เรื้อรังมานาน แต่ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นตลอดส่งผลถึงสินค้าต่างๆ รวมถึงปุ๋ยเคมีที่เป็นอีกผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งเกิดจากการเจริญเติบโตทางด้านธุรกิจของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคต่างๆ จึงมีความต้องการน้ำมันในปริมาณเพิ่มขึ้น แต่การผลิตน้ำมันมีจำกัด แต่ราคาข้าวที่สูงขึ้นเกิดจากภาวะต่างๆ ที่สามารถแก้ปัญหาได้ไม่นานนัก เพราะต้นทุนการผลิตสูงขึ้น โดยเฉพาะปุ๋ยยูเรีย ที่มีความจำเป็นมากในการทำนา โดยเฉพาะนาข้าวเขตชลประทาน และจะเพิ่มความต้องการมากยิ่งขึ้นเมื่อเกษตรกรขาดการปรับปรุงบำรุงดิน โดยเฉพาะยังคงเผาตอซังและฟางข้าว ซึ่งการเพิ่มปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่ดิน โดยใช้ปุ๋ยพืชสดจึงเป็นแนวทางเดียวที่จะเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีได้ไม่น้อยในต้นทุนที่ไม่สูงมากเกินไปที่จะทำได้ นอกจากจะเสียเวลาการทำงานที่ติดต่อกัน

นายขวัญชัย แดงทอง เกษตรกรวัย ๔๑ ปี หมู่ที่ ๙ ต. สามง่ามท่าโบสถ์ อ. หันคา จ.ชัยนาท กล่าวว่า หลังจากทำนาโดยใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีมาเป็นเวลานาน ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ต้องใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้นทุก

ระยะการปลูก โรค-แมลงศัตรูข้าวระบาดเป็นระยะ จึงขาดสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชไม่ได้ส่งผลให้ร่างกายทรุดโทรม เมื่อได้รับการอบรมการควบคุมศัตรูข้าวด้วยวิธีผสมผสาน จากกรมส่งเสริมการเกษตร การสมัครเป็น “หมอ ดินอาสา” ของกรมพัฒนาที่ดิน จึงคิดผลิตข้าวโดยลดการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

โดยหันมาพลิกฟื้นความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ในแปลงนา โดยเฉพาะลดการเผาตอซังและฟางข้าว การใช้แมลงควบคุมแมลงศัตรูพืช โดยเฉพาะปลูกปอเทืองก่อนปลูกข้าวเป็น “ปุ๋ยพืชสด” เพื่อปรับปรุงดินก่อนปลูกข้าว ทำให้ข้าวอุดมสมบูรณ์ต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูพืช ควบคู่กับการใช้สารสมุนไพรเมื่อเกิดการแพร่กระจายของโรค-แมลงศัตรูข้าว

การปลูกปอเทืองปรับปรุงดิน จะใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๕ กิโลกรัม/ไร่ หว่านให้เสมอ ไถกลบเมื่อออกดอก และรอเวลาย่อยสลายก่อนทำเทือกปลูกข้าว แม้ว่าจะเสียเวลาการปลูกข้าวประมาณ ๕๐-๖๐ วัน แต่คุ้มค่ามากนกว่าการปรับโครงสร้างของดินแล้ว ปุ๋ยสดจะเป็นแหล่งปุ๋ยไนโตรเจนที่สำคัญแหล่งหนึ่งในการผลิตข้าว เพราะปอเทืองเป็นพืชตระกูลถั่วสามารถตรึงธาตุไนโตรเจนจากอากาศมาใช้ เมื่อนำปุ๋ยไนโตรเจนที่สะสมจะถูกปลดปล่อยออกมาในรูปของแอมโมเนียมที่ข้าวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เนื่องจากปอเทืองชอบที่ดอนไม่มีน้ำขัง ทนแล้ง สามารถปลูกในนาข้าวที่ลุ่มได้แต่ต้องดูแลไม่ให้น้ำท่วมขังระหว่างการเจริญเติบโตเพราะอาจจะเน่าเสียหาย หลังจากไถกลบแล้วจึงปล่อยให้เน่าเข้านาได้

สำหรับการทำนาต้องดูแลรักษาโดยคำนึงถึงการลดต้นทุนเป็นหลัก คือหลังจากหว่านข้าวได้ ๑๐-๑๕ วัน ฉีดพ่นด้วยน้ำหมักชีวภาพจากเศษปลาหรือหอยเชอรี่ ทุก ๑๕ วัน ใช้ฮอร์โมนจากผลไม้สุกและฮอร์โมนไข่ บำรุงเป็นระยะ จะทำให้ข้าวมีความอุดมสมบูรณ์ รากลึกแตกกอได้ดี ทรงพุ่มตั้งตรง ลำต้นแกร่ง เหนียว ใบแข็งแรง ตั้งตรง หายอาหารและสังเคราะห์แสง ได้ดีมีความต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูพืชต้นข้าวจะไม่ล้มเมื่อออกรวงเต็มที่

การป้องกันกำจัดโรคและแมลงจะใช้สารสมุนไพรโดยเฉพาะเมล็ดสะเดาบดแช่น้ำ ฉีดป้องกันเหมือนกับการใช้สารเคมีตามระยะที่เคยใช้ ถ้ามีศัตรูพืชกัดกินใบบ้าง แต่ต้องไม่เกิน ๗๐ % ในช่วงแตกกอ ข้าวจะสามารถแตกใบทดแทนได้ โดยผลผลิตไม่เสียหาย และใช้การป้องกันกำจัดเชื้อราด้วยสมุนไพรคือว่านน้ำ และกระเทียมสกัดด้วยแอลกอฮอล์ฉีดพ่น

จากการดำเนินการที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างดิน จากดินที่เสื่อมโทรมเพราะใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีและขาดการปรับปรุงดูแลรักษา ดินกลับมีความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตข้าวดีทั้งปริมาณและคุณภาพ ประมาณ ๘๗ ถึงต่อไร่ ในขณะที่ต้นทุนการผลิตประมาณ ๑,๕๘๐ บาท/ไร่สำหรับ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องเกี่ยว นวด แรงงาน และวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น

การผลิตปุ๋ยพืชสดปรับปรุงดินเกษตรกรจะต้องอดทนและสละเวลาการทำนาเพื่อปลูกต้นปอเทืองก่อน รอเวลาประมาณ ๔๕-๕๐ วัน จะออกดอก ให้น้ำหนักสดได้เต็มที่ประมาณ ๒ ,๕๐๐ - ๓,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ การไถกลบหรือการตัดสับต้องพิจารณาช่วงออกดอกเป็นสำคัญ เนื่องจากจะมีปริมาณไนโตรเจน และน้ำหนักสูงสุดเมื่อเริ่มออกดอกถึงดอกบานเต็มที่ และรอเวลาย่อยสลายประมาณ ๑๕ วัน แต่ต้องให้น้ำและขังน้ำในแปลงนาหลังจากไถกลบพืชปุ๋ยสดแล้ว ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญเสียธาตุไนโตรเจน

นางสาวโสมฤทัย อินทมะโน ภาพ / ข้าว
มิถุนายน ๒๕๕๖